

> DR HAB. BARTŁOMIEJ NAJBAR

Zakład Ekologii Stosowanej

Bartłomiej Najbar urodził się w 1963 r. w Jarostawiu (woj. podkarpackie). Szkołę podstawową (sportową) i I Liceum Ogólnokształcące im. E. Dembowskiego ukończył w Zielonej Górze, po czym rozpoczął studia na Wydziale Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku Biologia. Na 5. roku studiów opuścił Polskę i po 2. latach emigracji w 1990 r. ukończył studia na Wydziale Nauk Biologicznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na kierunku Biologia i Ochrona Środowiska. Tematem jego pracy magisterskiej były *Kózkowate Cerambycidae Ziemi Lubuskiej* (rodzina chrząszczy).

Pracę zawodową jako pracownik naukowo-techniczny rozpoczął z końcem 1990 r. w Instytucie Inżynierii Sanitarnej Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Zielonej Górze, a w 1991 r. przeszedł na stanowisko pracownika naukowo-dydaktycznego. Po studiach wiedzę z zakresu ochrony środowiska pogłębiał w latach 1992-1994 będąc studentem międzynarodowych studiów Europäisches Integrationsstudium Umweltwissenschaften (EIPOS) na Technicznym Uniwersytecie w Dreźnie.

W 1993 r. pod opieką prof. Adama Solskiego i dr hab. Andrzeja Jędrzaka rozpoczyna badania biologii zbiorników powyrobiskowych w Łuku Mużakowa, co było tematem jego rozprawy doktorskiej pt.: *Biologiczne i chemiczne wskaźniki stopnia zeutrofizowania zbiorników powstałych po eksploatacji węgla brunatnego w okolicach Łęknicy, Trzebiela i Tuplic*, którą w Instytucie Inżynierii Ochrony Środowiska Politechniki Wrocławskiej obronił w 1997 r.

W tym czasie jego zainteresowania naukowe związane były także z innymi grupami tematycznymi:

- 1) biologią, ekologią i aktywną ochroną wybranych rodzimych gatunków gadów;
- 2) oddziaływaniem barier antropogenicznych na stan populacji zwierząt;
- 3) badaniami faunistycznymi herpetofauny Polski.

Tematyka zoologiczna w początkach pracy zawodowej była naturalną kontynuacją obserwacji prowadzonych już w okresie młodzieńczym. Obejmowały one zwłaszcza populację węża Eskulapa, którego szczątkowe stanowiska zlokalizowane są w dolinie rzeki San w paśmie Otrytu (Bieszczady). Dzięki wieloletnim obserwacjom bieszczadzkie populacje węża Eskulapa należą obecnie do najlepiej poznanych w Europie Środkowej. Wyniki badań umożliwiły sprecyzowanie niezbędnych działań ochronnych prowadzonych w Parku Krajobrazowym Doliny Sanu podczas realizacji w latach 90. XX w. i w 2009 r. programu „Ochrony gatunkowej węża Eskulapa oraz zachowania różnorodności biologicznej na terenie rezerwatu Krywe”. Kolejnymi gatunkami, którym w ostatnich latach B. Najbar poświęcił najwięcej uwagi są gniewosz plamisty i żółt błotny. Od 1999 r. prowadzi on badania populacji tych zwierząt w dolinie rzeki Ilanki (Puszcza Rzepińska), gdzie są one systematycznie monitorowane. W latach 1999-2010 wyhodował m.in. niemal 230 żółwi błotnych, które zasiliły lokalne populacje tych gadów w zachodniej Polsce.

Bartłomiej Najbar był współautorem i wykonawcą kilku badawczych programów naukowych, z których obecnie realizowana jest „Genetyczna i filogeograficzna charakterystyka krajowej populacji żółwia błotnego *Emys orbicularis* (L)”. Jest on także ogólnokrajowym koordynatorem „Monitoringu gatunków /żółwia błotnego, gniewosza plamistego, węża Eskulapa/ i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000”.

Podstawą habilitacji B. Najbara była monografia *Biologia i ochrona żółwia błotnego *Emys orbicularis* (L.) w zachodniej Polsce* wydana przez Uniwersytet Zielonogórski w 2008 r. Kolokwium habilitacyjne odbyło się w lutym 2010 r. na Wydziale Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego.

Na Uniwersytecie Zielonogórskim prowadzi on zajęcia z Biologii i Ekologii, Ochrony Przyrody i Podstaw Ochrony Środowiska.

Od 2005 r. pełni obowiązki kierownika Zakładu Ekologii Stosowanej Instytutu Inżynierii Środowiska Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Popularyzacja wiedzy zawsze stanowiła dla B. Najbara bardzo istotny element pracy zawodowej. W latach 1993-2004 był organizatorem 7 autorskich wystaw fotograficznych prezentujących herpetofaunę Polski i przyrodę Ziemi Lubuskiej. Tytuły wystaw, miejsce i okres ich prezentacji były następujące:

- > Płazy i gady Polski (Wyższa Szkoła Inżynierska w Zielonej Górze; 1993 r.);
- > Gady - zwierzęta ginące (Wyższa Szkoła Inżynierska w Zielonej Górze, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Zielonej Górze; 1993/1994 r.);
- > Płazy i gady Polski - zwierzęta zagrożone wyginięciem (Politechnika Zielonogórska; 1994/1995 r.);
- > Leśne krajobrazy (Politechnika Zielonogórska; 1997 r.);
- > Jeziora pokopalniane w okolicach Łęknicy (Politechnika Zielonogórska, Miejski Ośrodek Kultury w Łęknicy; 1998 r.);
- > Herpetofauna Przemkowskiego Parku Krajobrazowego (Politechnika Zielonogórska, Przemkowski Park Krajobrazowy w Przemkowie; 2001 r.);
- > Czynna ochrona żółwia błotnego *Emys orbicularis* (L.) na Ziemi Lubuskiej w latach 1998-2004 (Uniwersytet Zielonogórski; 2004 r.).

W latach 1995-2008 był opiekunem studenckiego koła naukowego „Czysta Woda”. W ramach działalności koła pod jego kierownictwem realizowano m. in. następujące projekty badawcze:

- > Płazy i gady Przemkowskiego Parku Krajobrazowego (1999-2000);
- > Płazy i gady leśnych rezerwatów przyrody w rejonie Zielonej Góry i Nowej Soli (2001 r.);
- > Chronimy płazy przed zasypaniem (2003-2005).

Od 1990 r. jest członkiem Okręgowej Komisji Olimpiady Biologicznej dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Bartłomiej Najbar jest autorem lub współautorem 11 monografii, 3 rozdziałów w monografiach, ponad 90 artykułów naukowych, popularnonaukowych, opinii i ekspertyz. Wyniki swoich badań prezentował na licznych konferencjach w kraju i za granicą. Był opiekunem ponad 30 prac magisterskich.

Za działalność naukową i dydaktyczną otrzymał indywidualne nagrody: Rektora Politechniki Zielonogórskiej (1997 r.), Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego (2002 r., 2005 r., 2006 r., 2007 r., 2008 r.). Szczególną nagrodę przyznała mu Pani Prezydent miasta Zielona Góra (2005 r.) za całokształt prac na rzecz ginących gatunków zwierząt województwa lubuskiego. Z kolei za cykl zdjęć prezentujących zagrożoną krajową herpetofaunę otrzymał wyróżnienie w Ogólnopolskich Fotograficznych Mistrzostwach Polski (1993 r.).

Poza badaniem i ochroną zwierząt, do prawdziwych pasji B. Najbara należy fotografowanie przyrody, wędrowanie po Bieszczadach i podróżowanie do nieco dalszych zakątków Ziemi.

Marek Dankowski

